

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/96/2018
Identifikačné číslo spisu: 5398899707
Dátum vydania rozhodnutia: 11.10.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Emil Franciscy
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:5398899707.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ X. J., bývajúcej v I. nad I., H. č. XXX, 2/ L. J., bývajúceho v I. C. B., O. č. XXXX, 3/ Y. J., bývajúcej v R., O. dobrovoľníkov č. XXXX, 4/ maloletej I. J., bývajúcej v R., O. dobrovoľníkov č. XXXX, zastúpenej žalobkyňou 3/, proti žalovaným 1/ A. M., bývajúcemu v I. C. B., J. č. XXXX/XX, 2/ V. M., bývajúcej v I. C. B., J. č. XXXX/XX, 3/ X. O., bývajúcej v I. C. B., J. č. XXXX/XX, 4/ B. T., bývajúcej v H., R. č. XX, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedenom na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 9 C 471/1998, o dovolaní žalobcov zastúpených JUDr. Róbertom Slamkom, advokátom so sídlom v Dolnom Kubíne, Radlinského č. 1735/29, proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 28. septembra 2017 sp. zn. 9 Co 145/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaným nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Pôvodná žalobkyňa X. J. (narodená XX. novembra XXXX) sa žalobou podanou 30. marca 1998 domáhala určenia, že ako oprávnená z vecného bremena má právo prechádzať cez pozemok v katastrálnom území I. nad I., ktorý je vedený na liste vlastníctva č. XXXX ako parcela č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvoria vo výmere 412 m² (ďalej len „sporný pozemok“). Na odôvodnenie žaloby uviedla, že Y. K. O. (právny predchodca žalovaných), ktorý nadobudol sporný pozemok do vlastníctva dedením, požiadal obec o udelenie súhlasu s jeho oplotením. Považovala preto za potrebné, aby rozhodnutím súdu bolo deklarované jej právo (prechodu) cez sporný pozemok zodpovedajúce vecnému bremenu, ktoré nadobudla dlhoročným výkonom tohto práva právnym titulom vydržania. Tým zároveň odôvodňovala existenciu jej naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení a tiež neskôr podaný návrh na vydanie predbežného opatrenia.

2. Okresný súd Čadca (ďalej len „súd prvej inštancie“) uznesením z 18. augusta 2004 č.k. 9 C 471/1998-204 v znení opravného uznesenia z 21. januára 2009 č.k. 9 C 471/1998-378 pripustil zmenu žaloby tak, že žalujúca strana žiada určiť, že jej titulom práva zodpovedajúceho vecnému bremenu patrí právo prechodu cez sporný pozemok a že je (zároveň) spoluvlastníčkou sporného pozemku v podiele

3. Okresný súd Čadca (v poradí piatym) rozsudkom z 22. októbra 2015 č. k. 9 C 471/1998-990 určil, že sporný pozemok patrí v podiele 1/4 do dedičstva po pôvodnej žalobkyni X. J. narodenej XX. novembra XXXX, ktorá zomrela X. februára XXXX (ďalej len „poručiiteľka“); žalobu vo zvyšku zamietol. Výrok vyhovujúci žalobe odôvodnil tým, že poručiiteľka preukázateľne užívala sporný pozemok 37 rokov dobromyseľne a nerušene a k opačnému záveru by nemalo viesť pochybenie jej právneho zástupcu, ktorý v konaní opakovane nevhodne menil petit žaloby. K zamietajúcemu výroku uviedol, že parcelu č. XXXX/XXX poručiiteľka a ani jej právni nástupcovia nikdy nevlastnili a neužívali. Krajský súd v Žiline tento rozsudok súdu prvej inštancie (v časti, ktorou bolo žalobe vyhovené) zrušil uznesením z 23. júna 2016 sp. zn. 9 Co 105/2016 s odôvodnením, že nemôže byť správny záver o dobromyseľnosti držby poručiiteľky, ktorá sa v konaní sama opakovane vyjadrovala, že sporný (cudzí) pozemok využívala len za účelom prechodu.

4. Okresný súd Čadca rozsudkom z 19. januára 2017 č. k. 9 C 471/1998-1090 zamietol žalobu a žalovaným priznal náhradu trov konania. V zmysle rozhodnutia, ktorým mu bola vec vrátená na ďalšie konanie, posudzoval spôsob užívania sporného pozemku poručiiteľkou a skúmal, či sa správala ako jeho vlastníčka, alebo sporný pozemok užívala len za účelom prechodu cezeň. Vykonaným dokazovaním mal preukázané, že poručiiteľka síce sporný pozemok užívala dlhodobo spolu s manželom, nesprávala sa ale pri tom ako jeho spoluvlastníčka (čo vyplýva medziiným zo žaloby podanej v roku 1998). Nedostatok dobromyseľnosti jej držby sa prejavil aj v konaní Okresného súdu Čadca sp. zn. 6 C 494/1995, v ktorom ako žalovaná žiadala zamietnuť žalobu o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k spornému pozemku. Súd prvej inštancie vychádzal z právnej úvahy, že ak by poručiiteľka bola presvedčená o svojom spoluvlastníctve sporného pozemku, žiadala by už vtedy vyhovieť žalobe a podala by odvolanie proti rozsudku, ktorým žaloba o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva bola zamietnutá z dôvodu, že výlučným vlastníkom sporného pozemku je Y. K. O.. Súd prvej inštancie v nadväznosti na to uzavrel, že žalobcovia v konaní nepreukázali jeden zo zákonných predpokladov vydržania - dobromyseľnosť držby ich právnej predchodkyne.

5. Na odvolanie žalobcov Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 28. septembra 2017 č. k. 9 Co 145/2017-1123 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny [§ 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)]; žalovaným priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s dôvodmi napadnutého rozhodnutia. Konštatoval, že súd prvej inštancie správne vyhodnotil zistený skutkový stav, poukázal na relevantné ustanovenia právnych predpisov a tiež na závery vyplývajúce zo skorších zrušujúcich rozhodnutí odvolacieho súdu. Odvolací súd sa nestotožnil s názorom žalobcov, že preukázali dobromyseľnú držbu poručiiteľky. Kladne hodnotil, že súd prvej inštancie pri posudzovaní jej dobromyseľnosti nebral do úvahy iba tvrdenia obsiahnuté v pôvodne naformulovanej žalobe z roku 1998, ale tiež skutkové zistenia, ku ktorým dospel na základe dôkladne vykonaného dokazovania výpoveďami svedkov a listinnými dôkazmi. Podľa právneho názoru odvolacieho súdu prijal súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní správne skutkové a právne závery, ktoré vo svojom rozhodnutí náležite a tiež dostatočne presvedčivo odôvodnil.

6. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovali z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Podľa ich názoru je nesprávne konštatovanie odvolacieho súdu, že súd prvej inštancie zistil náležite skutkový stav a dôkazy správne vyhodnotil. Neobstojí ani jeho záver, že v konaní nebola preukázaná dobromyseľnosť držby poručiiteľky. Odvolací súd sa svojimi právnymi závermi odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vyjadrenej napríklad v rozhodnutiach Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Cdo 92/2008, 7 M Cdo 4/2013 a 4 Cdo 361/2012, založených na tom, že dobromyseľnosť držiteľa sa musí hodnotiť vždy objektívne, vo vzťahu k právnemu titulu nadobudnutia držby, ktorý je z objektívneho hľadiska spôsobilý vyvolať v držiteľovi presvedčenie, že mu vec (resp. právo zodpovedajúce vecnému bremenu) patrí. Samotná držba však nemusí byť založená len na faktickom ovládaní veci. Ak boli podmienky držby splnené k 1. januáru 1992, nadobudol oprávnený držiteľ vlastnícke právo k tomuto dátumu na

základe vydržania. V danom prípade súdy nesprávne považovali žalobu (v časti o určenie, že sporný pozemok patrí v podiele 1/4 do dedičstva po poručiiteľke) za neopodstatnenú, pričom argumentovali tým, že jej držba nebola dobromyseľná, lebo v konaní sa najskôr domáhala určenia vecného bremena (práva prechodu) a až s odstupom niekoľkých rokov žiadala určiť, že je spoluvlastníčkou sporného pozemku. Nesprávny je aj názor súdov, podľa ktorého nedostatok dobromyseľnosti držby poručiiteľky preukazuje tiež jej postup v konaní vedenom na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 6 C 494/1995. Rozhodnutia súdov, ktoré vychádzajú z týchto nesprávnych záverov, sú nespravodlivé, arbitrárne a prehliadajú, že sporný pozemok užívala poručiiteľka spoločne s Ing. K. O.. Názor, podľa ktorého jej držba nebola oprávnená, nezodpovedá skutočnosti, lebo poručiiteľka užívala sporný pozemok dobromyseľne (od spisania osvedčenia z 5. mája 1957) a nerušene po stanovenú dobu. Vzhľadom na to nadobudla spoluvlastníctvo sporného pozemku vydržaním k 1. januáru 1992, teda ešte pred podaním žaloby. Z týchto dôvodov žiadali rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

7. Žalovaní sa k dovolaniu písomne nevyjadrili.

8. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

9. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

10. V danom prípade žalobcovia vyvodzujú prípustnosť ich dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

11. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku hmotnoprávnu alebo procesnoprávnu (nie skutkovú), na vyriešení ktorej spočívalo napadnuté rozhodnutie. Právna otázka musí byť označená v dovolaní spôsobom jasným, určitým a zrozumiteľným. V dovolaní, prípustnosť ktorého je vyvodzovaná z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, musí dovolaateľ špecifikovať ním tvrdený odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu bližšou konkretizáciou rozhodnutia (rozhodnutí) dovolacieho súdu, ktoré napĺňa pojem ustálená prax dovolacieho súdu (4 Cdo 95/2017, 6 Cdo 27/2017, 6 Cdo 35/2017, m.m. 7 Cdo 7/2018 a tiež 2 Cdo 57/2017).

12. Dovolací súd pripomína, že je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Správnosť riešenia skutkových otázok (napríklad z hľadiska úplnosti skutkových zistení, správnosti vyhodnotenia dôkazov alebo prijatých skutkových záverov) nemôže byť predmetom dovolacieho prieskumu. Pokiaľ by aj došlo k nesprávnostiam takejto povahy, nešlo by o dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Z týchto dôvodov sa najvyšší súd v tomto dovolacom konaní nezaoberal opodstatnenosťou tej časti argumentácie dovolaateľov, ktorá sa týkala skutkových otázok.

13. Žalobcovia v danom prípade zákonu zodpovedajúcim spôsobom vymedzili právnu otázku, riešením ktorej sa odvolací súd - podľa ich názoru - odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

Vychádzajúc z obsahu dovolania (§ 124 ods. 1 CSP) je zrejmé, že dovolatelia za relevantnú z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/ CSP považovali otázku dobromyseľnosti držby. V okolnostiach tohto sporu išlo o to, či môže byť dobromyseľnou držba nehnuteľnosti tým, kto pôvodne po dlhší čas uvádzal, že ju užíva (prechádza cez ňu) na základe práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, a až neskôr tvrdil, že ju užíva ako spoluvlastník.

14. Dovolatelia v dovolaní označili aj rozhodnutia najvyššieho súdu vyjadrujúce právne názory, od ktorých sa odvolací súd údajne odklonil.

14.1. V rozhodnutí sp. zn. 5 Cdo 92/2008, na ktoré dovolatelia poukazujú, najvyšší súd uviedol, že vec môže vydržaním nadobudnúť do vlastníctva len oprávnený držiteľ, teda taký držiteľ, ktorý je so zreteľom na všetky okolnosti v dobrej viere, že mu vec patrí ako vlastníkovi. Či je držiteľ so zreteľom na všetky okolnosti v dobrej viere, že mu vec patrí ako vlastníkovi, musí byť zhodnotené nielen subjektívne, ale aj objektívne. Určujúce nie sú subjektívne predstavy držiteľa, ale vždy treba zisťovať aj konkrétne objektívne okolnosti, z ktorých sa dá usúdiť, že subjektívne presvedčenie držiteľa, že je vlastníkom, je dôvodné.

14.2. Podobne v rozhodnutí sp. zn. 7 MCdo 4/2013, na ktoré poukázali dovolatelia, najvyšší súd konštatoval, že okolnosti, ktoré môžu svedčiť o existencii dobrej viery držiteľa, sa spravidla spájajú s okolnosťami, ktoré sa týkajú právneho titulu uchopenia sa držby, i keď sa pripúšťa tzv. domnelý právny dôvod. Oprávnená držba popri všeobecných znakoch držby musí spĺňať požiadavku dobrej viery držiteľa, že mu vec patrí. Dobrá viera (ako predpoklad oprávnenej držby) je presvedčením nadobúdateľa, že nekoná bezprávne, keď si prisvojuje určitú vec. Iba samotná detencia k vydržaniu nestačí. Oprávnená držba sa musí opierať o právny titul (formálne správny, neplatný, domnelý) a súčasne musí byť poctivá v zmysle existencie dobrej viery držiteľa. Len výnimočne sa môže zakladať na ospravedliteľnom právnom omyle.

14.3. Z rovnakých právnych náhľadov na otázku dobromyseľnosti vychádzal najvyšší súd aj v rozhodnutí sp. zn. 4 Cdo 361/2012 označenom dovolateľmi, v ktorom uviedol, že ak držiteľ pozemku (ten, kto s pozemkom nakladal ako s vlastným) spĺňal k 1. januáru 1992 podmienku nepretržitej držby trvajúcej po dobu desať rokov a zároveň bol držiteľom oprávneným (t.j. ak bol so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že mu pozemok patrí), nadobudol k tomuto dňu vlastníctvo pozemku vydržaním.

15. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu sa odvolací súd v danom prípade svojim riešením otázky dobromyseľnosti držby právnej predchodkyne žalobcov neodklonil od ustálenej praxe dovolacieho súdu vyjadrenej vo vyššie uvedených rozhodnutiach dovolacieho súdu.

16. Vydržanie patrí k všeobecným originálnym spôsobom nadobudnutia vlastníckeho práva a pojmovo predstavuje nadobudnutie vlastníckeho práva v dôsledku kvalifikovanej dlhodobej držby oprávnenou osobou, ktorá nie je vlastníkom. Podmienkou vydržania je oprávnená držba spôsobilej veci, trvajúca po zákonom stanovenú vydržaciú dobu. Podľa konštantnej judikatúry (prezentovanej medziiným rozhodnutiami označenými v dovolaní) oprávnená držba predpokladá, že držiteľ je v dobrej viere, že mu vec alebo právo patrí, a že je v tejto dobrej viere so zreteľom ku všetkým okolnostiam; uvedené podmienky musia byť splnené súčasne. Dobrá viera spočíva v presvedčení držiteľa, že je vlastníkom veci, ktorú drží, alebo subjektom práva, ktoré vykonáva, poprípade že sú dané právne skutočnosti, ktoré majú za následok vznik vykonávaného práva. Dobrá viera je vnútorný, psychický stav držiteľa. Zo zákona vyplýva, že nestačí prostá subjektívna dobrá viera; oprávnený držiteľ musí byť v dobrej viere „so zreteľom ku všetkým okolnostiam“. Dobrá viera držiteľa sa musí vzťahovať aj na okolnosti, za ktorých vôbec mohlo vecné právo vzniknúť, teda aj na právny dôvod (titul), ktorý by mohol mať za následok vznik toho práva, vydržanie ktorého sa tvrdí. Dobromyseľnosť oprávneného držiteľa musí byť daná už pri vzniku držby a potom po celý priebeh vydržacej doby.

17. V danom prípade zo spisu vyplýva, že poručiiteľka sa žalobou doručenou prvoinštančnému súdu 30. marca 1998 domáhala určenia, že ako oprávnená z vecného bremena zaťažujúceho sporný pozemok má právo prechádzať cez túto nehnuteľnosť. V žalobe vyslovene uviedla, že dlhoročne využívala svoje právo prechodu cez sporný pozemok. Aj svoj naliehavý právny záujem na požadovanom určení

odôvodňovala tým, že inak (ak by nebolo vyhovené jej žalobe) by bolo ohrozené jej právo prechodu cez pozemok žalovaného. Nijakým spôsobom sa v tejto žalobe nevyjadrila, že je spoluvlastníčkou sporného pozemku. Neznamená preto odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (logický) záver súdov, že ak by poručiiteľka skutočne bola subjektívne presvedčená, že do držby sporného pozemku vstúpila už na základe osvedčenia Č.d. XXXX/XX a že dňom 1. januára 1992 ju treba považovať za (spolu)vlastníčku sporného pozemku, neobrátila by sa na súd v roku 1998 so žalobou o určenie, že je oprávnená z vecného bremena (vecného práva k nehnuteľnosti vo vlastníctve niekoho iného). Podobne nepredstavuje odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu právna úvaha odvolacieho súdu, podľa ktorej ak by sa poručiiteľka skutočne domnievala, že sporný pozemok drží ako (spolu)vlastníčka), podala by v konaní o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva (majúcemu povahu tzv. iudicium duplex) k spornému pozemku odvolanie proti rozsudku Okresného súdu Čadca sp. zn. 6 C 494/1995, ktorý konštatoval, že Y.. K. O. je výlučný vlastník sporného pozemku.

18. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd uzatvára, že žalobcovia v dovolaní nedôvodne namietajú, že odvolací súd sa v danom prípade riešením otázky dobromyseľnosti držby odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP).

19. Dovolací súd odmietol dovolanie žalobcov podľa § 447 písm. c/ CSP; rozhodnutie o trovách dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.